

Skolplaceringsprinciper för förskoleklassen och grundskolan

Inledning

Skolplikten infaller vid läsårsstarten det år barnet fyller 6 år. Barnet placeras då i skolformen förskoleklassen. Om det finns särskilda skäl, och om barnets vårdnadshavare begär det, kan skolchef besluta att skolplikten ska skjutas upp till höstterminen det kalenderår då barnet fyller sju år.

Barn- och utbildningsnämnden i Kristianstads kommun beslutar vilka regler som ska gälla för placering på skolenhet utöver de regelverk som finns i skollagen.

Samtliga vårdnadshavare till barn som ska börja förskoleklass eller årskurs 7 ska lämna önskemål om skolenhet. Om vårdnadshavare inte aktivt lämnar önskemål om skolenhet placeras barnet i en skolenhet som uppfyller lagens krav på en placering nära hemmet eller i en skolenhet dit skolskjuts erbjuds. Möjlighet till önskemål gäller *inte* val av klass eller lärare.

Regelverk

Skollagens bestämmelser

Lagrum: 9 kap. 15 § och 10 kap. 29-31 §§ skollagen.

Skollagens bestämmelser anger att en elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter som elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå i. Under vissa omständigheter får dock kommunen frångå vårdnadshavares önskemål. Detta gäller enligt skollagen vid dessa situationer:

1. Den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts, eller
2. Den önskade placeringen skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen, eller
3. Det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero.

Placeringsbeslut som utgår från punkt 1 kan inte överklagas. Placeringsbeslut som utgår från punkt 2 eller 3 kan överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.

Högsta förvaltningsdomstolen har slagit fast att skolplaceringen ska ske på ett objektivt, sakligt och icke-diskriminerande sätt (HFD 2015 ref 50).

Barn- och utbildningsnämndens övergripande regler

Beslut om placering på kommunal skolenhet utgår från att en elev har rätt att gå i en skolenhet nära hemmet eller, om ingen skolenhet finns inom skolskjutsavståndet från folkföringsadressen, på en skolenhet dit skolskjuts går. Detta kallas för "närhetsprincipen".

Det avstånd som gäller är avståndet mellan folkbokföringsadressen och skolenheten uppmätt via officiella vägar samt gång- och cykelvägar. För boende som inte har någon kommunal skolenhet inom skolskjutsavståndet erbjuds skolskjuts till den skolenhet som är s.k. *reserverad skola* för eleven att gå i.

Skollagens bestämmelser och barn- och utbildningsnämndens regler för skolplacering är vägledande för placering av elever även efter perioden för skolansökan, t ex vid önskat skolbyte. Elev kan byta skolenhet om det finns plats på den önskade skolenheten. Vem som har rätt till den lediga platsen avgörs av detta regelverk.

Profilklasser i kommunens skolor

En profilklass kan ha ett färdighetsprov som avgör vilka elever som får placering där. Färdighetsprov får endast användas om profilen bygger på ämnena bild, idrott och hälsa, musik eller slöjd. Profilklasser med färdighetsprov har ett eget intag av elever och ansökan görs direkt till den skolan. De allmänna urvalskriterierna gäller ej för dessa profilklasser.

Andra profilklasser har inget färdighetsprov. Plats till dessa söks i det ordinarie skolvalet och med ordinarie urvalskriterier för skolplacering.

Rätt till skolskjuts

För varje elev som inte har någon skolenhet inom skolskjutsavståndet för årskursen från hemmet räknat finns en SK *reserverad skolenhet*. Till denna skolenhet har eleven rätt att få skolskjuts. Eleven får endast skolskjuts om eleven väljer den reserverade skolenheten *och* bor längre bort än skolskjutsavståndet till den reserverade skolenheten.

Fristående skolor i Kristianstads kommun

De fristående skolorna lyder under skollagens regler och har utöver dessa egna antagningsregler som är godkända av Skolverket. De fristående skolorna ska vara öppna att söka till för alla elever. Ansökan till en fristående skolenhet görs direkt till den fristående skolenheten.

Urvalskriterier för skolplaceringar på kommunala skolor

Elever placeras alltid på kommunal skolenhet enligt vårdnadshavares önskemål där detta är möjligt. Det finns en övre gräns för hur många elever som en skolenhet kan ta emot. Därför måste vårdnadshavare, vid önskemål om skolenhet, lämna upp till tre rangordnade önskemål om vilken skolenhet man önskar att barnet ska placeras i.

Om en skolenhet inte har plats för samtliga elever som vill gå där, tillämpas kommunens urvalsregler. Om elev inte kunnat beredas plats på någon av de önskade skolorna placeras eleven istället på en skolenhet så nära hemmet som möjligt där plats finns kvar (i vissa fall med skolskjuts).

Elever som redan har placering på skolenheten sedan tidigare har enligt skollagen rätt att gå kvar i skolenheten till och med den skolenhetens sista årskurs.

Urvalskriterier

I de fall vårdnadshavarnas önskemål överstiger antalet platser på valda skolenheter i berörd årskurs görs ett urval enligt nedanstående turordning. Kriterierna gäller i prioriteringsordning där ett lägre rankat kriterium endast får betydelse i det fall högre rankade kriterier är lika för flera elever och önskemål om vald skolenhet i berörd årskurs inte kan tillgodoses för samtliga dessa elever.

1. *Elever med skyddad identitet*
2. *Elever med särskilda skäl*
Avser elev från annan kommun i enlighet med 9 kap 13 § eller 10 kap 25 § skollagen.
3. *Relativ närhet*
Relativ närhet betyder att varje elevs avstånd till sökt skolenhet och närliggande skolenheter jämförs i relation med andra elevers motsvarande avstånd från hemmet.
4. *Syskonförtur*
Elever som ska börja förskoleklass har förtur till plats på skolenhet om denne har ett syskon som ska gå i årskurs F-3 på sökt skolenhet det läsår ansökan avser.
5. *Absolut avstånd*
Om elever har samma relativa närhet och samma syskonförtur har den elev som har det kortaste absoluta avståndet till önskad skolenhet företräde.
6. *Lottning*
Om elever har samma relativa närhet, samma syskonförtur och samma absoluta avstånd har den elev som vinner lottningen företräde till önskad skolenhet.
7. Om elev inte kunnat beredas plats på någon av de önskade skolorna placeras eleven istället på en skolenhet så nära hemmet som möjligt där plats finns kvar (i vissa fall med skolskjuts).

Förklaringar av begrepp

Med en **skolenhet nära hemmet** menas att

- det kortaste gång-/cykelavståndet mellan hemmet och skolenheten inte överstiger avstånden för rätt till skolskjuts för årskursen enligt kommunens skolskjutsreglemente, *eller*
- för boende som inte har någon kommunal skolenhet inom skolskjutsavståndet och som därför erbjuds skolskjuts till den reserverade skolenheten.

Hemmet är folkbokföringsadressen. **Skolenhetens adress** är den officiella gatuadressen.

Syskonförtur omfattar barn boende i samma hushåll på samma folkbokföringsadress och har syskon som ska gå i årskurs F-3 på sökt skolenhet det läsår ansökan avser. Elev med flera syskon får inte en mer fördelaktig syskonförtur.

Med **hushåll** avses ensamstående och makar. Med makar jämställs personer som utan att vara gifta med varandra lever tillsammans under äktenskapsliknande former och är folkbokförda på samma adress.

Med **avstånd** avses den faktiska gång-/cykelvägen till skolenheten, inte fågelvägen, stigar eller motsvarande.

Relativ närhet förklaras närmare nedan.

Mätning av avstånd och bedömning av relativ närhet görs centralt i kommunen utifrån kommunens digitaliserade kartor för fastigheter samt gator och gång/cykelvägar.

Lottning görs automatiskt i det digitala placeringssystemet i de fall detta krävs.

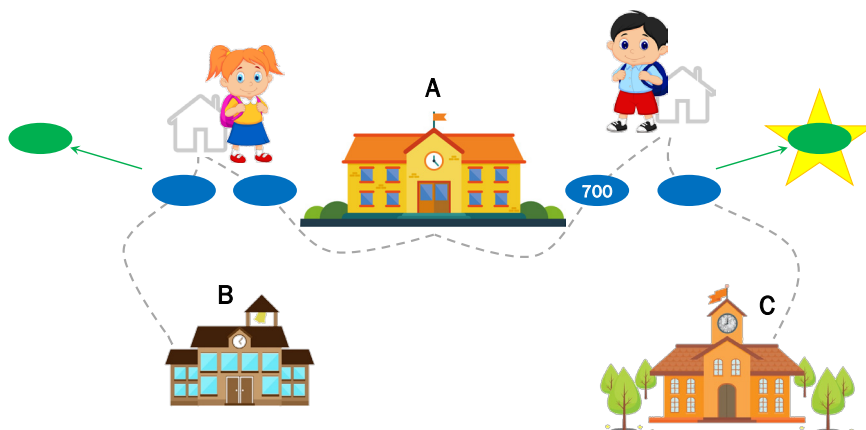
Så här räknas den relativa närheten ut

Den s.k. *referensskolan* används i beräkningen av den relativa närheten. Denna är:

- den näst närmsta skolenheten (om eleven sökt skolenheten närmast hemmet), eller
- den närmaste skolenheten (om eleven *inte* sökt skolenheten närmast hemmet).

Referensskolan behöver inte vara en skolenhet som vårdnadshavare önskat.

Relativ närhet = avståndet till referensskolan minus avståndet till vald skolenhet. Eleven med den längsta relativa närheten går före elev med kortare relativa närhet:

I detta exempel är det Ali som får gå på sin förstavalsskola (A) eftersom han har längre relativt närhetsvärde till sin andravalsskola (C) än Sara har till sin andravalsskola (B). Alis relativa närhet är $850-700=150$ m och Saras är $600-500=100$ m.

Övrigt

Placering i klass

När eleven är placerad på en viss skolenhet, är det rektor på skolenheten som beslutar om placering i klass. Möjlighet till önskemål av skolenhet omfattar ansökan till önskad skolenhet, men *inte* önskemål av klass, grupp eller lärare.

Val av skolenhet

Val av skolenhet sker inför att eleven ska börja i förskoleklass (F) och inför årskurs 7. Eleven följer alltså samma spår i årskurs F-6 och väljer ny skolenhet inför årskurs 7. Om elev går på en skolenhet i åk 6 där åk 7 finns som påföljande årskurs har eleven en plats reserverad på samma skola om eleven inte valt annan skola.

Något generellt skolval sker inte under tiden eleven går i årskurs F-6 eller i årskurs 7-9. Önskemål om byte av skolenhet kan dock ske inom varje årskurs (se nedan).

Det kan i vissa fall förekomma att eleven går på flera skolenheter efter varandra inom årskurserna F-6 eller inom årskurs 7-9 (s.k. skolspår). T ex att eleven först går på en skolenhet med årskurs F-3, sen på en annan skolenhet med årskurs 4-6. I dessa fall har eleven förtur till den efterföljande skolenheten med högre årskurser.

Om vårdnadshavarna inte gör någon ansökan

Barn- och utbildningsnämnden har ansvar för att elever som har Kristianstad som hemkommun går i skolan. Skolplikt gäller från förskoleklassen. Skulle vårdnadshavarna av någon anledning avstå från att göra en ansökan med önskemål om skolenhet, måste barnet ändå placeras på en skolenhet. Det gäller också om ansökan inte är giltigt av någon anledning, t.ex. att det finns två vårdnadshavare som inte är överens om skolvalen (se nedan). Om vårdnadshavarna inte gör en aktiv och giltig skolansökan placeras eleven i någon av de skolenheter som finns inom närhetsprincipen eller, för boende som inte har någon kommunal skolenhet inom skolskjutsavståndet, på reserverad skolenhet dit skolskjuts går.

Vårdnadshavarna ska vara överens

I föräldrabalken, som är den lagstiftning som behandlar rättsförhållandet mellan föräldrar och barn, förutsätts att barnets vårdnadshavare kan komma överens om viktiga beslut för barnet. Önskemål och placering på skolenhet bedöms juridiskt vara ett sådant beslut som kräver att vårdnadshavarna är överens om samma beslut. Om barnets vårdnadshavare av någon anledning inte kan komma överens om önskemål av skolenhet måste barnet trots det placeras i en skolenhet eftersom skolplikten gäller och eleven enligt skollagen har rätt till utbildning. Barnet placeras då i någon av de skolenheter som finns inom närhetsprincipen eller på reserverad skolenhet dit skolskjuts går.

Skolbyte inom kommunens skolenheter

Vårdnadshavare kan ansöka om att elev ska få byta skolenhet. Den elev som bäst uppfyller urvalskriterierna får den lediga platsen. Det finns alltså ingen tidsordnad kö till skolenheterna, utan prövning görs för *alla* elever som dittills sökt den aktuella skolenheten då en ledig plats uppstår där. Placering av elev som önskat och fått beslut om ny placering börjar på den nya skolan den efterföljande terminens första skoldag.

Skolbyte för elev som flyttar eller lämnar fristående skola

Byte av skola kan ske *löpande* för följande elevkategorier:

- Elev som flyttar inom kommunen och nuvarande skola inte ligger inom skolskjutsavstånd från den nya folkbokföringsadressen,
- Elev som flyttar in från annan kommun och blir folkbokförd i Kristianstads kommun,
- Elev som byter från fristående skola,
- Elev som mottas till profilklass med färdighetsprov, eller
- Elev som har särskilda skäl och är folkbokförd i annan kommun (10 kap. 25 § skollagen).

Ansöka om plats på skolenhet i en annan kommun

Elever som har Kristianstads kommun som hemkommun kan också ansöka om plats på en kommunal eller fristående skolenhet i annan kommun. Förutsättningen är dock att den mottagande kommunen accepterar den interkommunala ersättning som Kristianstads kommun har fastslagit. Vårdnadshavarna får i så fall själva kontakta den skola/kommun som man önskar och undersöka om de har möjlighet att ta emot eleven.

Förlorad plats vid olovlig frånvaro

Om en elev som fått placering på en kommunal skolenhet, men som utan giltiga skäl inte infinner sig på skolenheten inom 10 skoldagar från läsårsstartsdagen kan tappa sin plats på skolenheten och ett annat barn erbjudas denna plats. Vårdnadshavare ska anmäla frånvaro till skolenheten från första skoldagen. Om vårdnadshavare anmäler att frånvaron beror på sjukdom längre än 10 dagar ska svenskt läkarintyg som styrker elevens frånvaro lämnas till skolenheten.

Elev utan särskilda skäl bosatt i annan kommun

Vårdnadshavare till barn bosatt i annan kommun kan också ansöka om en placering i på en kommunal skolenhet i Kristianstads kommun. Ansökan görs av elevens vårdnadshavare direkt till skolenheten. Plats medges först om ledig plats finns i avsedd årskurs och om ingen elev folkbokförd i kommunen önskar plats i samma årskurs. Elevens hemkommun ska också vara villig att betala interkommunal ersättning för detta och att Kristianstads kommun accepterar den ersättning som elevens hemkommun erbjuder.

Elev med särskilda skäl bosatt i annan kommun

Elever från andra kommuner kan få rätt att gå i kommunal skolenhet i Kristianstads kommun på samma villkor som elever som har Kristianstad som hemkommun om dessa elever har *särskilda skäl* enligt 9 kap 13 § eller 10 kap 25 § skollagen. Det är skolchefen för önskad skolenhet som fattar detta beslut. Det finns i huvudsak två skäl som betraktas:

- Eleven är på väg att flytta till Kristianstad inför läsåret som ansökan avser, eller
- Eleven har en familjehems-/jourhemsplacering i Kristianstad men är fortfarande folkbokförd i annan kommun (se nedan).

Rätten att få gå i Kristianstads kommunala skolenheter på grund av särskilda skäl beviljas endast för läsåret som ansökan om skolplacering avser. För varje nytt läsår krävs därför ett nytt beslut om inte eleven blir folkbokförd i kommunen under tiden.

En elev som är folkbokförd i en annan kommun och placerad på ett familjehem eller jourhem i Kristianstads kommun kan beviljas att gå i skolenhet i Kristianstads kommun. Om familje-/jourhemmet har fullmakt att ombesörja elevens skolgång, får föräldrarna i familje-/jourhemmet ansöka om att eleven har särskilda skäl med hänvisning till placeringen i familje-/jourhemmet. Om familje-/jourhemmet däremot saknar rätten att ombesörja elevens skolgång, är det elevens vårdnadshavare som måste göra ansökan. Ansökan skickas till skolchefen för önskad skolenhet.

Placering av elev med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero

För grundskola (årskurs 1-9) medger skollagen att kommunen får frångå vårdnadshavares önskemål också om det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero. Detta framgår av 10 kap. 30 § skollagen andra stycket andra punkten (se sid. 1).

I dessa fall gäller inte de ordinarie urvalskriterierna, vilka baseras på 10 kap. 30 § skollagen andra stycket första punkten. Placering görs på en näraliggande skola eller på skola dit skolskjuts är berättigad.